

Kommissionens arbetsprogram 2020

2019/20:FPM19

Statsrådsberedningen

2020-02-26

Dokumentbeteckning

COM (2020) 37

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén- Kommissionens arbetsprogram 2020- en ambitiösare union.

Sammanfattning

Kommissionens arbetsprogram för 2020 går under rubriken ”En ambitiösare union”. Programmet är det första som presenterats av den sittande kommissionen och bygger på ordförande Ursula von der Leyens sex politiska riktlinjer. Kommissionen lägger särskild vikt vid att EU ska leda omställningen till att bli klimatneutralt och digitalt, och att dessa omställningar ska vara rättvisa för alla. Arbetsprogrammet innehåller 43 nya initiativ, 126 prioriterade pågående förslag, 34 förslag som dras tillbaka och 44 förslag som ingår i s.k. REFIT-åtgärder.

Regeringen välkomnar i stort den nyttillträdda kommissionens arbetsprogram för 2020 då det ligger i linje med inriktningen från den strategiska agendan och regeringens prioriteringar i EU inför lagstiftningsperioden 2019–2024. Det handlar bland annat om rättsstatens principer där kommissionen ska presentera sin årliga rapport till hösten, en ny jämställdhetsstrategi och att klimatet blir en huvudprioritering för kommissionen genom den europeiska gröna given. Det rör även frågorna om migration där en ny migrations- och asylpakt väntas under våren samt inre och yttre säkerhet med EU:s nya strategi för säkerhet och att cybersäkerheten förbättras. Regeringen ser även positivt på kommissionens arbete gällande jobb och hållbar tillväxt med kommande meddelande om en ny industristrategi, reform av WTO och flera initiativ gällande digitalisering. När det gäller kommissionens aviserade initiativ om minimilön anser regeringen att det inte ska vara rättsligt bindande, direktiv inbegripet.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste dock bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens årliga arbetsprogram anger politiska prioriteringar och de initiativ som kommissionen avser att presentera under det kommande året. Föreliggande arbetsprogram är det första arbetsprogrammet för den nyutträdde kommissionen. Kommissionen presenterade sitt arbetsprogram för 2020 den 29 januari 2020.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens arbetsprogram 2020 går under titeln *En ambitiösare union*. Det innehåller målen för kommissionens arbete under det kommande året, och bygger framför allt på ordförande Ursula von der Leyens sex politiska riktlinjer¹. Arbetsprogrammet är indelat efter dessa sex punkter. Kommissionen menar att det handlar om en omställning till ett klimatneutralt och digitalt EU, som ska ske på lika villkor för alla.

1.2.2 De politiska riktlinjerna

1.2.2.1 *En europeisk grön giv*

Den europeiska gröna given är kommissionens nya tillväxtstrategi. Den innehåller bland annat en klimatlag med målet att bli klimatneutrala 2050. Dessutom föreslås en handlingsplan för cirkulär ekonomi, en strategi för att skydda och bevara den biologiska mångfalden, samt att förnya och förbättra produktion, transport- och energisektorn för att bli mer hållbara. Även en ”jord till bord”-strategi föreslås för att stötta hela kedjan i matproduktionen och säkerställa en god kvalitet.

¹En ambitiösare union – Min agenda för Europa, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_sv.pdf

Dessa förslag kräver finansiering och kommissionen har föreslagit en investeringsplan för den gröna given som ska mobilisera minst 1000 miljarder euro i hållbara investeringar under en tioårsperiod. I syfte att styra privat kapital mot hållbara investeringar planeras också en förnyad strategi för hållbar finansiering.

1.2.1.2 Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern

En ny europeisk datastrategi föreslås för att kunna ta vara på värdet i data som inte är personuppgifter, vilket är en viktig tillgång i den digitala ekonomin. Kommissionen föreslår att införa nya sätt att kunna ta vara på värdet av artificiell intelligens, men se till att det görs på ett säkert sätt utan att inkräkta på medborgarnas rättigheter. Nya och reviderade regler för internetplattformars ansvar kommer att föreslås. Cybersäkerheten i unionen kommer att ses över och förbättras. Bland annat föreslås initiativ om att göra den digitala ekonomin mer robust mot cyberattacker.

En ny industristrategi föreslås för att stärka industrin och innovationskapaciteten. Industristrategin ska stödja den digitala omställningen och miljöomställningen, samt upprätthålla en konkurrens på lika villkor. Dessutom föreslås ett stärkande i den digitala inre marknaden, samt att se över förändringar inom arbetsmarknaden som sker i takt med digitaliseringen.

1.2.1.3 En ekonomi för människor

Trots en rekordhög sysselsättningsgrad och den lägsta arbetslösheten det här århundradet så lider vissa medlemsstater av en för hög grad fattigdom och arbetslöshet. Kommissionen vill därför kombinera välfärdssamhället med marknadsekonomin. Bland annat har kommissionen inlett en process med dialog och samråd inför en handlingsplan för den sociala pelaren. Parallellt föreslås ett instrument för skäliga minimilöner för EU-arbetare, vilket tar hänsyn till nationella traditioner och kollektiva förhandlingar. Även ett förslag om ett europeiskt system för arbetslöshetsåterförsäkring finns med i programmet.

Kommissionen aviserar även att ett förslag om en barngaranti för att bekämpa fattigdom och garantera att alla barn har tillgång till grundläggande tjänster är att vänta 2021. Kommissionen ska även förstärka

ungdomsgarantin för att hjälpa ungdomar att få den utbildning de behöver och etablera sig på arbetsmarknaden.

2019/20:FPM19

Vidare föreslås planer att bättre integrera de nationella kapitalmarknaderna samt säkerställa en jämlik tillgång till investeringar och finansieringsmöjligheter för alla medborgare och företag i unionen.

1.2.2.4 Ett starkare Europa i världen

Kommissionen vill utveckla relationerna till andra internationella partners, och bland annat utforma en ny övergripande Afrikastrategi för att stärka samarbetet mellan kontinenterna. Dessutom kommer kommissionen fortsätta utveckla samarbetet med Västbalkan, samt arbeta för förhandlingar med Nordmakedonien och Albanien. I linje med detta kommer även förslag om att förbättra anslutningsprocessen till EU.

För att upprätthålla en fri, rättvis och öppen handel planerar kommissionen att inleda initiativ om reformer av WTO för att säkerställa att organisationen är stark och effektiv.

Kommissionen kommer att arbeta tillsammans med rådet för att utforma en handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati med fokus på EU:s ledande roll när det kommer till att fastställa normer för mänskliga rättigheter och upprätthålla internationell humanitär rätt. Dessutom kommer en handlingsplan för jämställdhet och ökat inflytande för kvinnor i de yttre förbindelserna.

1.2.2.5 Främjande av vår europeiska livsstil

I främjandet av den europeiska livsstilen, som bygger på värderingar om solidaritet, jämställdhet och rättvisa, planeras ett antal nya initiativ. Bland annat vill kommissionen att Europa ska ta en ledande roll i kampen mot cancer genom att ta fram en europeisk plan mot cancer samt ta fram en läkemedelsstrategi för att säkerställa läkemedlens kvalitet och säkerhet och dessutom stärka sektorns konkurrenskraft på världsmarknaden.

Andra delar av den europeiska livsstilen handlar om främjandet av kompetens, utbildning och inkludering, varför kommissionen vill genomföra

det europeiska området för utbildning, till 2025. Dessutom vill den införa en ny kompetensagenda för att identifiera inom vilka områden det behövs kompetens och fylla dessa, samt stödja omskolning. Kommissionen vill även införa en handlingsplan för integration och inkludering för att se till att de som är mest sårbara i samhället skyddas. Särskilt då barn, då kommissionen vill införa en strategi för en mer effektiv bekämpning av sexuella övergrepp mot barn.

För att förbättra säkerhetssamarbetet på alla nivåer avser kommissionen att lägga fram en ny EU-strategi för säkerhetsunionen. En ny migrations- och asylpakt ska även läggas fram, för att förbättra systemet och göra det mer humant, effektivt och hållbart, som dessutom ligger till grund för förtroendet för Schengenområdet med fri rörlighet.

1.2.2.6 En ny satsning på demokrati i Europa

För att stärka demokratin i Europa och medlemsländerna vill kommissionen införa en europeisk handlingsplan för demokrati. Detta för att öka motståndskraften i demokratierna och identifiera de hot mot dem som finns. Dessutom planeras en konferens om Europas framtid, tillsammans med parlamentet och rådet, som uppmanar alla aktörer och medborgare att engagera sig och delta för att forma det framtida arbetet i unionen. Rättsstatsprincipen kommer fortsatt stärkas, och som en del av den nya rättsstatsmekanismen ska kommissionen lägga fram sin första årsrapport om rättsstatsprincipen. Dessutom ska en ny strategi för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna läggas fram.

Jämlikhet är en grundvärdering i Europa, vilket kommissionen vill arbeta med genom en jämställdhetsstrategi som ska adressera de största utmaningarna kvinnor står inför i dag, vilka bland annat inkluderar könsrelaterat våld, ekonomiskt oberoende och tillträde till arbetsmarknaden. Dessutom ska jämlikhet för och bättre inkludering av romer främjas. Även en strategi för att säkerställa jämlikhet för hbtqi-personer i hela EU ska läggas fram.

De demografiska utmaningar som väntar vill kommissionen förstå bättre och hantera genom att lägga fram en rapport om de demografiska förändringarnas effekter. Rapporten kommer att följas upp av en grönbok om åldrande samt genom utformandet av en långsiktig vision för landsbygdsområden.

Den nya kommissionen har även gjort en bedömning av de initiativ lagda av den tidigare kommissionen som ännu inte blivit godkända av parlamentet och rådet för att avgöra om dessa ska behållas, förändras eller dras tillbaka. Av lagstiftningsförslagen som ännu inte antagits av parlamentet och rådet föreslår kommissionen att 32 ska bli tillbakadragna, medan 126 ska ligga kvar, revideras och prioriteras. Kommissionen ämnar behålla det huvudsakliga syftet bakom många av förslagen, men vill att de ska uppnås på det mest effektiva sättet. Innan något förslag dras tillbaka kommer parlamentet och rådet att konsulteras.

1.2.4 Lagstiftning, beslutsfattande, genomförande och tillämpning av EU:s lagstiftning

För att kunna åstadkomma sin ambitiösa agenda kommer kommissionen fortsätta att fokusera på bättre lagstiftning inom det politiska beslutsfattandet. Initiativen ska även följa vad som föreslås i gröna given, och eden om att ”inte göra någon skada”. Ett annat förslag för att förbättra beslutsfattandet är att införa en rapport om framtidsfrågor, som ska kartlägga och förutse eventuella politiska konsekvenser och kunna ge rekommendationer till kommissionen om hur de ska kunna nå sina mål.

Kommissionen planerar även att införa ett instrument som ska följa ”en in, en ut”-logiken. Detta för att säkerställa att nya bördor kompenseras genom att enskilda och företag, och då framför allt små och medelstora, befrias från motsvarande administrativa kostnader på EU-nivå på samma politikområde. Målet är att säkerställa att EU-lagstiftningen gynnar sina användare och inte belastar dem.

För att förbättra förenkling och minska av arbetsbördan krävs ett nära samarbete mellan institutionerna och medlemsländerna, regionerna samt lokala myndigheter. Ett initiativ från kommissionen handlar därför om en plattform för framtidssäkring, som ska samla sakkunskap från alla aktörer, för att undersöka möjligheter att förbättra och framtidssäkra arbetet.

Fortsättningsvis kommer kommissionen att övervaka den redan existerande lagstiftningen, för att se hur införlivandet och tillämpningen fungerar och finnas till stöd genom att föra en dialog med medlemsländerna där det uppstår problem.

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar i stort den nytilträdde kommissionens arbetsprogram för 2020 då det ligger i linje med inriktningen från den strategiska agendan och regeringens prioriteringar inför lagstiftningsperioden 2019–2024. När det gäller regeringens prioritering om ett demokratiskt, välfungerande och handlingskraftigt EU är det särskilt positivt att kommissionen till hösten ska presentera sin årliga rapport om rättsstatens principer, en ny strategi för genomförande av stadgan om de grundläggande rättigheterna och en ny jämställdhetsstrategi. Vad gäller kommissionens prioritering om att bli ledande i klimatomställningen, ser regeringen positivt på att klimatet blir en huvudprioritering genom den europeiska gröna given med exempelvis en klimatlagstiftning och en handlingsplan för cirkulär ekonomi.

Gällande regeringens prioritering om ett konkurrenskraftigt EU för hållbar tillväxt och fler och bättre jobb innehåller arbetsprogrammet flera positiva förslag till åtgärder, bland annat meddelandet om en ny industristrategi för Europa, initiativ till reform av WTO samt flera initiativ på digitaliseringsområdet så som ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, initiativ gällande digitala tjänster samt europeiska strategier för data och artificiell intelligens. När det gäller kommissionens aviserade initiativ om minimilön anser regeringen att det inte ska vara rättsligt bindande, direktiv inbegripet.

En ny migrations- och asylpakt väntas presenteras under våren, vilket är ett välkommet initiativ inom ramen för regeringens prioritering om en rättssäker, human och hållbar migrationspolitik. Regeringen ser även positivt på kommissionens förslag att lägga fram en ny strategi för säkerhet och för att förbättra cybersäkerheten, vilket faller inom regeringens prioritering om säkerhet i en trygg värld.

Arbetsprogrammet skapar både en tydlighet och förutsägbarhet kring det kommande lagstiftningsarbetet. Det är viktigt att kommissionen genomför arbetsprogrammet genom välgrundade konsekvensanalyser och att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra arbetet.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste dock bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få

anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras. 2019/20:FPM19

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens arbetsprogram har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Arbetsprogrammet diskuteras övergripande i Allmänna rådet. Institutionerna tar även fram tillsammans fram en gemensam förklaring. Kommissionen avser att under 2020 presentera de aviserande nya initiativen för behandling i rådet och Europaparlamentet.

4.2 Fackuttryck/termer

REFIT- Kommissionens program om lagstiftningsens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den. Den är tänkt att bidra till ett tydligt, stabilt och förutsägbart regelverk som stödjer tillväxt och nya jobb.